

РЕЦЕНЗИЯ

От: *проф. д-р Али Али Вейсел; катедра „Счетоводство и одит“, Университет по застраховане и финанси – София, професионално направление 3.8. „Икономика“ (Счетоводство, одит и анализ).*

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и организация на труда“

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1140/28.04.2026 г. на заместник-ректора по научноизследователската дейност на Университета за национално и световно стопанство (УНСС).

Автор на дисертационния труд: Ивелина Славова Чакалова

Тема на дисертационния труд: „Социален одит на социалните предприятия“.

Научен ръководител: проф. д-р Мирослава Пейчева.

1. Информация за докторанта

Автор на дисертационния труд е Ивелина Чакалова, докторант в задочна форма на обучение (държавна поръчка) към катедра „Човешки ресурси и социална защита“ на УНСС, с научен ръководител проф. д-р Мирослава Пейчева, зачислена със заповед № 1043/08.05.2020 г.

Докторантката е завършила бакалавърска степен по специалност „Икономика на човешките ресурси“ в УНСС през 2018 г., и магистърска степен по същата специалност в УНСС през 2019 г. Има стаж в областта на човешките ресурси и счетоводството.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем от 150 страници, като изложението е структурирано в увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения. Използваната литература включва 114 бр. източници на български език, чуждестранни и онлайн източници.

В **увода** са представени актуалността, обектът, предметът, целта, задачите, тезата, методологията и ограниченията на изследването.

Темата е **актуална**, тъй като съвременното управление се трансформира от традиционното максимизиране на печалбата към осигуряване на устойчиво развитие, чрез повишаване на стойността за всички заинтересовани страни. В контекста на кризи в доверието и необходимостта от прозрачност, социалният одит се превръща в изключително ценен инструмент за измерване на социалните резултати на организациите. Изследването е особено значимо поради ограничената научна литература, която обвързва социалния одит с функционирането на социалните предприятия.

Обект на изследването са социалните цели, заложи в дейността на социалните предприятия, както и механизмите за тяхното осъществяване в рамките на управленските и организационните практики. **Предмет** на изследването е социалният одит на тези предприятия. Той се разглежда като инструмент за постигане на социалните цели, чрез повишаване на прозрачността, отчетността и ефективността.

Целта, която се поставя, е разработване и апробиране на модел за социален одит на социалните предприятия. За постигането ѝ са дефинирани три основни групи задачи:

- Теоретично-нормативен анализ на основите на социалния одит, включително на социалния одит на социалните предприятия, същността на социалните субекти и сравнение на регулаторната рамка за извършване на социален одит на социалните предприятия в България, Дания и Румъния.
- Емпирично изследване на добрите практики и нагласите на социалните предприятия към социалния одит чрез анкетно проучване.
- Научно-приложна разработка и апробация на модел за социален одит на социалните предприятия в България, както и извеждане на изводи и препоръки.

Всички ключови елементи на изследователската методология – актуалност, обект, предмет, цели и задачи – са формулирани с прецизност. Това осигурява цялостност и непротиворечивост на изследването, и създава солидна теоретико-методологическа рамка.

Тезата, която се защитава, е че системно прилагане на социален одит в

социалните предприятия има потенциала да бъде инструмент за системно проследяване на социалните резултати, за повишаване на прозрачността и за укрепване на доверието на заинтересованите страни. Социалният одит подкрепя устойчивото развитие и функциониране на този тип организации като едновременно с това намалява риска от злоупотреби и защитава интересите на всички заинтересовани страни.

Изследователската теза е ясно дефинирана и обоснована. Тя осигурява фокус на изследването.

Избраната *методология* е адекватна на поставените цели и задачи. Приложен е комплексен изследователски подход, който съчетава критичен преглед на научната литература и нормативната база с емпирично проучване, включващо анкети и интервюта.

Ясно са дефинирани *ограниченията*, свързани с фокуса върху външния социален одит и прецизирането на компонентите от системата за управление на социалните предприятия, касаещи социалните цели. Посочването на тези ограничения допринася за обективността и достоверността на цялостното изследване.

Глава първа е със заглавие „Обзор на научната литература и законодателство в областта на социалния одит на социалните предприятия“. Чрез нея се полага солидната теоретична и нормативна основа на дисертационния труд. Систематизира се концептуалната рамка на социалния одит, като детайлно се изследва еволюцията на дефинициите, утвърдените международни практики и специфичната класификация на този одит. Особено ценен е аналитичният прочит на изискванията за професионална компетентност на социалния одитор, което подчертава интердисциплинарния характер на предмета. Изложението демонстрира висока степен на информираност по отношение на теорията и регулациите.

Задълбочено се изследват същностните характеристики на социалните предприятия. Извършва се сравнителен преглед на регулаторните модели в България и други държави. Теоретичният анализ се подкрепя с примери за добри практики в национален контекст, което придава приложен характер на изследването още в неговия начален етап.

Социалният одит се представя в контекста на социалните предприятия, като се дефинират неговите ползи. Социалната фондова борса се представя като свързващ елемент между одита и устойчивото развитие.

По този начин структурирана, първа глава дефинира понятийния апарат и аргументирано подготвя прехода към следващите части на дисертацията, установявайки

логическа обвързаност между теорията и актуалните потребности на социалната икономика.

Глава втора – „Методологически подход и разработване на модел за социален одит на социални предприятия“, представлява научно-приложното ядро на дисертационния труд. В нея се разгръща изследователската стратегия, чрез съчетаване на теоретичния анализ с конкретни инструменти. Изложението започва с аргументирано въведение в методологията, като последователно се представят подготовка на анкетното проучване и полуструктурираните интервюта. Този подход позволява обективно изследване на социалния одит.

Централно място в главата заема авторският модел за социален одит на социални предприятия. Неговото разработване е представено чрез логически обвързани стъпки, които демонстрират способността на дисертанта да трансформира теоретичните концепции в работещ механизъм. Моделът е проектиран така, че да отговаря на специфичните нужди на социалните предприятия.

Особено практическо значение имат предложените индикатори за социален одит на социалните предприятия. Тези показатели служат като надеждна база за измерване на социалното въздействие и постигането на заложените цели.

В глава трета – „Резултати от анкетни проучвания и от апробация на модела за провеждане на социален одит в социалните предприятия“ се финализира изследователският цикъл чрез представяне на емпиричните доказателства и практическата проверка на разработения инструментариум. Изложението започва с детайлен анализ на проведеното анкетно проучване, което обхваща 25 социални предприятия. Данните разкриват, че малко над половината от анкетираните субекти разполагат с документирани политики за социално въздействие, което е индикация за недостатъчна степен на формализиране на процесите. Този извод се подсилва от профила на извадката, в която преобладават малки по размер предприятия (с персонал до 10 души). Ограниченият административен капацитет и концентрирането на управленските функции в лицето на собственика се очертават като основни фактори за по-ниската степен на формализация, което аргументира необходимостта от въвеждането на социален одит.

Анализът на нагласите показва, че макар концепцията за социален одит да е позната на теоретично ниво, реалният практически опит с нея е минимален. Повечето респонденти припознават полезността на одита, но същевременно изразяват несигурност, породена от липсата на информация и методологическа подкрепа.

Интересен акцент в изследването е очакването на социалните предприятия от държавата (в лицето на Министерството на труда и социалната политика) да поеме водеща роля във възлагането и финансирането на тези процедури. Основните мотиви за въвеждане на социален одит на социалните предприятия са свързани предимно с привличането на финансиране и подобряването на имиджа, докато ролята му за вътрешната социална политика остава слабо разпозната. Сравнителният анализ с проучвания в други страни и по-ранни национални изследвания потвърждава световната тенденция за нарастващ интерес към темата при едновременно дефицит на институционална подкрепа.

Ключов приносен момент в главата е реалното апробиране на предложения модел в три социални предприятия (обозначени като „А“, „Б“ и „В“). Чрез тестването на модела в разнообразни организационни контексти се демонстрира как теоретичните индикатори успешно се трансформират в обективни оценки за изпълнението на социалните цели.

Главата завършва с детайлно представяне на практическата приложимост на модела. Авторът подчертава неговия двоен потенциал – както на организационно ниво за вътрешна самооценка и стратегическо планиране, така и във външна перспектива за подобряване на комуникацията с финансиращи институции и партньори. По този начин се доказва, че разработеният модел съчетава научна обоснованост с реална управленска стойност, като предлага ефективен инструмент за аргументирано представяне на постигнатите социални резултати.

В **заклучението** на дисертационния труд са систематизирани и обобщени основните резултати от научното изследване, като е направен цялостен обзор на социалния одит като инструмент, приложим към дейността на социалните предприятия в България.

Аргументирано се защитава тезата, че необходимостта от подобни механизми се обуславя от засилващата се роля на социалното предприемачество и дефицита на достатъчно структурирана нормативна рамка за измерване на реалните социални ефекти. Подчертават се приносните моменти, свързани с разработването на авторския модел, който успешно отчита хибридната природа на социалните предприятия. Чрез предложената трифазна структура и система от индикатори се осигурява комплексна оценка, съчетаваща икономически резултати с количествени и качествени измерители на социалната интеграция. Апробацията на модела в реална среда потвърждава неговата функционалност. Заклучението убедително потвърждава изследователската теза: системното прилагане на социален одит, подкрепено от адекватна институционална рамка, гарантира устойчивостта на тези организации и повишава доверието на

заинтересованите страни. Правилно се идентифицира възможността социалният одит да допълни съществуващите законови механизми, преминавайки от чисто административен контрол към задълбочена оценка на социалната мисия.

Дисертационният труд демонстрира задълбочен научен подход, а разработеният модел притежава реална практическа стойност. Поставените цели и задачи са постигнати изцяло, като разработката предлага конкретни и обосновани изводи, които са от съществено значение както за теорията, така и за практиката в областта на социалната икономика.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Поставените цели и задачи на изследването са постигнати и убедително обосновани. В резултат на задълбочения анализ се предлага модел за социален одит за социални предприятия, като инструмент за оценка на текущото състояние и реалното изпълнение на социалните цели.

Разработеният модел отчита специфичната хибридна природа на социалните предприятия и необходимостта от едновременно измерване на икономическите резултати и социалното въздействие. Той е структуриран в тематични области, които обхващат основните аспекти на дейността на социалните предприятия – социално въздействие, ангажираност на заинтересованите страни, трудова интеграция, управление и прозрачност. В него е включена система от индикатори, която позволява комплексна оценка на резултатите чрез съчетаване на количествени и качествени показатели.

Предложеният одитен процес осигурява ясна рамка за събиране, анализ и оценка на информацията. Доказва се, че субективният елемент не компрометира резултатите, а задава посоки за бъдещо развитие на методологията. Социалният одит се предлага като допълващ инструмент към съществуващите контролни механизми, който позволява по-задълбочена оценка на социалните резултати, прозрачността и съответствието между декларираните цели и постигнатите ефекти.

Тези и други анализи и обобщения очертават идеите в дисертационния труд. Те са полезни за търсене на практически решения и ефективни мерки за повишаване на отчетността и доверието в социалната икономика. Трудът осигурява солидна основа за по-нататъшни изследвания, особено в контекста на необходимостта от устойчиво развитие и по-ефективно постигане на значими социални резултати.

4. Оценка на научно-приложните приноси

В дисертационния труд са формулирани прецизни и аргументирано изведени научни и научно-приложни приноси. Те са свързани с целите и задачите на изследването, като представляват значим принос към науката и практиката в областта на социалния одит. Изведените приноси могат да бъдат обобщени по следния начин:

1. Извършен е анализ на научните теории и е осъществен сравнителен анализ на регулаторната рамка и механизмите за контрол върху социалните предприятия в България, Румъния и Дания, въз основа на който са идентифицирани различни институционални модели на регулиране и отчетност на социалната икономика. По този начин е аргументирана тезата за необходимостта от трансформиране на стандартните одитни методи с цел повишаване на прозрачността и контрола.
2. Разработен е модел за социален одит на социалните предприятия, който интегрира процесуална рамка и система от индикатори, структурирани в тематични области (социално въздействие, ангажираност на заинтересованите страни, трудова интеграция, управление и прозрачност). Към него е създадена и методика за оценка на социалното въздействие чрез използване на унифицирана петстепенна скала и формиране на индекс, който превежда резултатите в лесно четим вид за систематично измерване на резултатите, съпоставяне на данните и отчитане на напредъка на организациите.
3. Извършена е апробация на разработения модел в реална организационна среда чрез прилагането му в социални предприятия, което позволява да се оцени неговата приложимост. Въз основа на това са формулирани насоки за усъвършенстване на методологията на социалния одит.

Изложените научни и научно-приложни приноси притежават висока степен на актуалност и значимост в съвременните условия. Те предлагат надежден и практически приложим инструментариум, който е от съществено значение за повишаване на отчетността, прозрачността и ефективността.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Към дисертационния труд са приложени научни публикации, които са следните:

1. Чакалова, И. „Ползите от прилагане на социален одит на социалните предприятия“, Списание „Икономически и социални алтернативи“, бр. 2, стр. 79-90, 2022г.

2. Chakalova, I. “Social Stock Exchanges: The Connecting Link Between Social Audit and Sustainable Development of Social Enterprises”, YEARBOOK OF UNWE, Issue No: 1,

pp. 119-139, 2025 г.

3. Чакалова, И. Модел за социален одит на социалните предприятия, Списание "Човешки ресурси & Технологии = HR & Technologies", бр. 1, стр. 6-21, 2026 г.

Публикациите ефективно представят ключовите научно-приложни приноси на дисертационния труд. Те показват способност за систематизиране и разпространяване на изследвания по начин, който има както теоретична, така и практическа стойност.

6. Оценка на автореферата

Към дисертационния труд е приложен автореферат с обем от 40 страници, който в пълна степен синтезира цялостното изследване. В него се представят систематизирано съдържанието, целите и основните резултати от дисертацията, като по този начин напълно отговаря на нормативните изисквания.

7. Критични бележки и препоръки

Въпреки общата положителна оценка за качеството на дисертационния труд, към докторанта могат да бъдат отправени следните препоръки за бъдещата му научноизследователска и практическа дейност:

1. **Задълбочаване на рисково-базирания подход.** В бъдещи изследвания по темата би било полезно да се обърне по-детайлно внимание на процесите по оценка на риска и отговора на оценените рискове. Това би позволило още по-ясното дефиниране на социалния одит като ангажимент за изразяване на сигурност и би улеснило разграничаването му като ангажимент с разумна степен на сигурност или ограничена степен на сигурност.
2. **Разгръщане на одитния процес.** Препоръчително е изследователският фокус да се насочи по-задълбочено към конкретните одитни процедури, събирането на адекватни доказателства и изследване на твърденията за вярност.
3. **Разширяване на обхвата.** В бъдеще авторът може да изследва повече предприятия, което би спомогнало за допълнително верифициране на предлаганите инструменти.

Направените бележки имат характер на насоки за бъдещо развитие. Те не омаловажават значимостта на постигнатите резултати и не изискват корекции в представения труд.

8. Заключение

Представеният дисертационен труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на този закон. Представените материали и резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за учебната дейност в УНСС и Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научна степен и за заемане на академични длъжности в УНСС. Поради това давам своята положителна оценка и предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Ивелина Чакалова в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и организация на труда“.

19.05.2026 / София

Подпис:

R E V I E W

From: Prof. Ali Ali Veysel, PhD; Department of Accounting and Audit, University of Insurance and Finance – Sofia, Professional Field 3.8. Economics (Accounting, Audit, and Analysis).

Subject: Doctoral dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" (PhD) in the field of higher education 3. Social, Economic, and Legal Sciences, Professional Field 3.8. Economics, Doctoral Program "Economics and Organization of Labor".

Grounds for submitting the review: Participation in the Scientific Jury for the defense of the dissertation according to Order No. 1140/28.04.2026 of the Vice-Rector for Research at the University of National and World Economy (UNWE).

Author of the dissertation: Ivelina Slavova Chakalova

Dissertation Topic: "Social Audit of Social Enterprises".

Scientific Supervisor: Prof. Miroslava Peicheva, PhD.

1. Information about the Doctoral Candidate

The author of the dissertation is Ivelina Chakalova, a part-time doctoral student (state-funded) at the Department of Human Resources and Social Protection at UNWE, with scientific supervisor Prof. Miroslava Peicheva, PhD, enrolled by Order No. 1043/08.05.2020. The candidate completed her Bachelor's degree in "Human Resources Economics" at UNWE in 2018, and a Master's degree in the same specialty at UNWE in 2019. She has professional experience in human resources and accounting.

2. General Characteristics of the Dissertation

The dissertation consists of 150 pages, structured into an introduction, three chapters, a conclusion, a bibliography, and appendices. The literature used includes 114 sources in Bulgarian, foreign languages, and online sources.

The introduction presents the relevance, object, subject, aim, tasks, thesis, methodology, and limitations of the study.

The topic is highly relevant as modern management transforms from traditional profit maximization toward ensuring sustainable development by increasing value for all

stakeholders. In the context of trust crises and the need for transparency, social audit becomes an invaluable tool for measuring the social outcomes of organizations. The research is particularly significant due to the limited academic literature linking social audit specifically to the functioning of social enterprises.

The object of the study is the social goals embedded in the activities of social enterprises, as well as the mechanisms for their implementation within management and organizational practices. The subject of the study is the social audit of these enterprises, viewed as a tool for achieving social goals by increasing transparency, accountability, and efficiency.

The stated aim is the development and testing of a model for the social audit of social enterprises. To achieve this, three main groups of tasks are defined:

- Theoretical and regulatory analysis of the foundations of social audit, including the social audit of social enterprises, the essence of social entities and a comparison of the regulatory framework for performing social audit of social enterprises in Bulgaria, Denmark and Romania.
- Empirical study of the good practices and the attitudes of social enterprises towards social audit through a survey.
- Scientific and applied development and approbation of a model for social audit of social enterprises in Bulgaria, as well as drawing conclusions and recommendations.

All key elements of the research methodology—relevance, object, subject, goals, and tasks—are formulated with precision. This ensures the integrity and consistency of the study and creates a solid theoretical-methodological framework.

The thesis defended is that the systematic application of social audit in social enterprises has the potential to serve as a tool for tracking social results, increasing transparency, and strengthening stakeholder trust. Social audit supports the sustainable development and functioning of these organizations while simultaneously reducing the risk of malpractice and protecting stakeholder interests. The research thesis is clearly defined and justified, providing a clear focus for the study.

The chosen methodology is adequate for the set goals and tasks. A comprehensive research approach is applied, combining a critical review of scientific literature and the regulatory framework with empirical research involving surveys and interviews.

The limitations regarding the focus on external social audit and the refinement of management system components concerning social goals are clearly defined, contributing to the objectivity and credibility of the study.

Chapter One is titled "Review of Scientific Literature and Legislation in the Field of Social Audit of Social Enterprises". It establishes the solid theoretical and regulatory foundation of the dissertation. The conceptual framework of social audit is systematized, with a detailed study of the evolution of definitions, established international practices, and the specific classification of this audit. Particularly valuable is the analytical reading of the requirements for the professional competence of the social auditor, which highlights the interdisciplinary nature of the subject. The presentation demonstrates a high degree of awareness regarding theory and regulations.

The essential characteristics of social enterprises are examined in depth. A comparative review of the regulatory models in Bulgaria and other countries is performed. The theoretical analysis is supported by examples of good practices in a national context, which gives an applied character to the research from its initial stage.

Social audit is presented in the context of social enterprises, defining its benefits. The social stock exchange is presented as a connecting element between the audit and sustainable development.

Structured in this way, Chapter One defines the conceptual apparatus and reasonably prepares the transition to the following parts of the dissertation, establishing a logical link between theory and the current needs of the social economy.

Chapter Two – "Methodological Approach and Development of a Model for Social Audit of Social Enterprises", represents the scientific-applied core of the dissertation. It unfolds the research strategy by combining theoretical analysis with specific tools. The presentation begins with a well-reasoned introduction to the methodology, consistently presenting the preparation of the survey and the semi-structured interviews. This approach allows for an objective study of social audit.

The central place in the chapter is occupied by the author's model for social audit of social enterprises. Its development is presented through logically linked steps that demonstrate the ability of the doctoral candidate to transform theoretical concepts into a working mechanism. The model is designed to meet the specific needs of social enterprises.

Of particular practical importance are the proposed indicators for social audit of social enterprises. These indicators serve as a reliable basis for measuring social impact and the achievement of the set goals.

Chapter Three – "Results of Surveys and Validation of the Model for Conducting Social Audit in Social Enterprises" finalizes the research cycle by presenting the empirical evidence and the practical testing of the developed tools. The presentation begins with a detailed analysis of the conducted survey, which covers 25 social enterprises. The data reveal that just over half of the surveyed entities have documented policies for social impact, which is an indication of an insufficient degree of formalization of processes. This conclusion is reinforced by the profile of the sample, which is dominated by small-sized enterprises (with staff up to 10 people). The limited administrative capacity and the concentration of management functions in the person of the owner emerge as key factors for the lower degree of formalization, which argues for the necessity of introducing social audit.

The analysis of attitudes shows that although the concept of social audit is known at a theoretical level, the actual practical experience with it is minimal. Most respondents recognize the usefulness of the audit but simultaneously express uncertainty caused by the lack of information and methodological support. An interesting highlight of the study is the expectation of social enterprises that the state (in the person of the Ministry of Labour and Social Policy) should take a leading role in the commissioning and financing of these procedures. The main motives for introducing social audit of social enterprises are primarily related to attracting funding and improving image, while its role for internal social policy remains poorly recognized. The comparative analysis with studies in other countries and earlier national research confirms the global trend of growing interest in the topic alongside a deficit of institutional support.

A key contributory moment in the chapter is the actual validation of the proposed model in three social enterprises (designated as "A", "B", and "C"). By testing the model in diverse organizational contexts, it is demonstrated how theoretical indicators are successfully transformed into objective assessments of the fulfillment of social goals.

The chapter concludes with a detailed presentation of the practical applicability of the model. The author emphasizes its dual potential – both at the organizational level for internal self-assessment and strategic planning, and from an external perspective for improving communication with funding institutions and partners. In this way, it is proven that the developed model combines scientific validity with real managerial value, offering an effective tool for the reasoned presentation of the achieved social results.

In the conclusion of the dissertation, the main results of the scientific research are systematized and summarized, providing a comprehensive overview of social audit as a tool applicable to the activities of social enterprises in Bulgaria.

The thesis is reasoned that the need for such mechanisms is driven by the growing role of social entrepreneurship and the deficit of a sufficiently structured regulatory framework for measuring actual social effects. The contributory moments related to the development of the author's model, which successfully accounts for the hybrid nature of social enterprises, are highlighted. Through the proposed three-phase structure and system of indicators, a complex assessment is ensured, combining economic results with quantitative and qualitative measures of social integration. The validation of the model in a real environment confirms its functionality. The conclusion convincingly confirms the research thesis: the systematic application of social audit, supported by an adequate institutional framework, guarantees the sustainability of these organizations and increases stakeholder trust. The possibility for social audit to complement existing legal mechanisms is correctly identified, moving from purely administrative control to a profound assessment of the social mission.

The dissertation demonstrates a thorough scientific approach, and the developed model possesses real practical value. The set goals and objectives have been fully achieved, with the work offering specific and well-founded conclusions that are of significant importance for both theory and practice in the field of the social economy.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The set goals and tasks of the research have been achieved and convincingly justified. As a result of the in-depth analysis, a model for social audit for social enterprises is proposed as a tool for assessing the current state and the real implementation of social goals.

The developed model accounts for the specific hybrid nature of social enterprises and the necessity of simultaneously measuring economic results and social impact. It is structured into thematic areas that cover the main aspects of the activity of social enterprises – social impact, stakeholder engagement, labor integration, management, and transparency. It includes a system of indicators that allows for a complex assessment of results through combining quantitative and qualitative indicators.

The proposed audit process provides a clear framework for the collection, analysis, and assessment of information. It is proven that the subjective element does not compromise the results but sets directions for future development of the methodology. Social audit is proposed

as a complementary tool to existing control mechanisms, which allows for a more in-depth assessment of social results, transparency, and the correspondence between declared goals and achieved effects.

These and other analyses and summaries outline the ideas in the dissertation. They are useful for seeking practical solutions and effective measures to increase accountability and trust in the social economy. The work provides a solid foundation for further research, especially in the context of the necessity for sustainable development and more effective achievement of significant social results.

4. Evaluation of the scientific-applied contributions

In the dissertation, precise and argumentatively derived scientific and scientific-applied contributions are formulated. They are related to the goals and tasks of the research, representing a significant contribution to science and practice in the field of social audit. The derived contributions can be summarized as follows:

1. An analysis of scientific theories has been performed and a comparative analysis of the regulatory framework and mechanisms for control over social enterprises in Bulgaria, Romania, and Denmark has been carried out, based on which different institutional models of regulation and accountability of the social economy have been identified. In this way, the thesis for the necessity of transforming standard audit methods for the purpose of increasing transparency and control is argued.
2. A model for social audit of social enterprises has been developed, which integrates a procedural framework and a system of indicators structured into thematic areas (social impact, stakeholder engagement, labor integration, management, and transparency). For it, a methodology for social impact assessment has also been created using a unified five-point scale and the formation of an index that translates results into an easily readable form for systematic measurement of results, comparison of data, and reporting the progress of organizations.
3. Validation of the developed model was performed in a real organizational environment through its application in social enterprises, which allows for its applicability to be assessed. Based on this, guidelines for improving the methodology of social audit are formulated.

The presented scientific and scientific-applied contributions possess a high degree of relevance and significance in modern conditions. They offer a reliable and practically applicable toolkit, which is of essential importance for increasing accountability, transparency, and efficiency.

5. Evaluation of the publications on the dissertation

Scientific publications are attached to the dissertation, which are the following:

1. Chakalova, I. "The Benefits of Applying Social Audit to Social Enterprises", *Journal Ikonomicheski I socialni alternativi [in Bulgarian]*, Issue 2, pp. 79-90, 2022.
2. Chakalova, I. "Social Stock Exchanges: The Connecting Link Between Social Audit and Sustainable Development of Social Enterprises", *YEARBOOK OF UNWE*, Issue No: 1, pp. 119-139, 2025.
3. Chakalova, I. "Model for Social Audit of Social Enterprises", *HR & Technologies Journal*, Issue 1, pp. 6-21, 2026.

The publications effectively present the key scientific-applied contributions of the dissertation. They show an ability to systematize and disseminate research in a way that has both theoretical and practical value.

6. Evaluation of the abstract

An abstract with a volume of 40 pages is attached to the dissertation, which fully synthesizes the overall research. In it, the content, goals, and main results of the dissertation are presented systematically, thus fully meeting the regulatory requirements.

7. Critical remarks and recommendations

Despite the general positive evaluation of the quality of the dissertation, the following recommendations can be addressed to the doctoral student for her future research and practical activity:

1. Deepening the risk-based approach. In future research on the topic, it would be useful to pay more detailed attention to the processes for risk assessment and the response to assessed risks. This would allow for an even clearer definition of social audit as an assurance engagement and would facilitate its differentiation as an engagement with a reasonable degree of assurance or a limited degree of assurance.

2. Expansion of the audit process. It is recommended that the research focus be directed more deeply toward specific audit procedures, the collection of adequate evidence, and the study of assertions of fairness.
3. Broadening the scope. In the future, the author can study more enterprises, which would help for further verification of the proposed tools.

The remarks have the character of guidelines for future development. They do not diminish the significance of the achieved results and do not require corrections in the presented work.

8. Conclusion

The presented dissertation contains scientific, scientific-applied, and applied results that represent an original contribution to science and fully meet the requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act and the Regulations for the application of this act. The presented materials and results correspond to the specific requirements of the Regulations for Educational Activity in UNWE and the Regulations for the organization and conduct of competitions for the acquisition of a scientific degree and for holding academic positions in UNWE. Due to this, I give my positive evaluation and propose to the scientific jury to award the educational and scientific degree "Doctor" to Ivelina Chakalova in the field of higher education 3. Social, Economic, and Legal Sciences, Professional Field 3.8. Economics, Doctoral Program "Economics and Organization of Labor".

19.05.2026

Sofia Signature: